

לשכת רואי חשבון בישראל

הבהרה

בדבר

טיפול בהמחאות ריקות, חתומות מראש – הניתנים לרואה החשבון על ידי מקבל שרות ממנו¹

מבוא

אל הוועדה לפירוש כללי ההתנהגות (ועדת האתיקה) הגיעו פניות חברים המבקשים הבהרות והנחיות כיצד עליהם לנהוג בהמחאות ריקות או מלאות חלקית של לקוחותיהם הנמסרות להם כשהן חתומות מראש על ידי הלקוחות.

בנוסף לכך, הובא לידיעת הלשכה, כי בפני מועצת רואי החשבון נדונו מספר תלונות כנגד רואי חשבון אשר עשו שימוש בהמחאות של לקוחות, לטובת תשלום שכר טרחתם, ללא הסכמה מראש, בכתב, על גובה התשלום ומועדו כמו גם על השימוש בהמחאות, לטובת תשלומים לצדדים שלישיים עבור רואה החשבון.

עיקר הבעיה המקצועית

במשרדי חברים רבים שכיחה התופעה שלקוחותיהם מבקשים, מטעמי נוחות, להפקיד בידיהם המחאות ריקות לצורך ביצוע תשלומים לרשויות המס ולעיתים אף לצורך ביצוע התשלומים לרואה החשבון עבור שכר טרחתו. מצב זה מטיל אחריות כבדה על רואה החשבון, הן לשמירת ההמחאות מפני שימוש לא ראוי ומפני במצב של גניבה.

ממקרים שאירעו, לרבות כאלו שהובאו בפני מועצת רואי החשבון, עולה כי, במספר מקרים, חברים לא הקפידו על כללים ונהלי עבודה ראויים לעניין זה. יישום כללים ונהלי עבודה ראויים, מקבע את אופן השימוש בהמחאות של הלקוחות, מצמצם את הסיכון בשימוש בלתי ראוי בהם ביחד עם כיבוד האחריות הרובצת על רואי החשבון בקשר עם מתן השירות. כמו כן, יישום נהלי עבודה ראויים מונע ויכוחים בעתיד עם הלקוח או אי בהירות בקשר עם פעולות שנעשו.

הבהרה

בהתאם לכללי ההתנהגות המקצועית של לשכת רואי חשבון בישראל (להלן – **כללי ההתנהגות המקצועית**) החלים על החברים בלשכה, מעמדו של החבר מחייב שמירה על רמה מקצועית ומוסרית גבוהה כמו גם מחויבותו לטפח ולשמר יחסי אמון עם מקבלי השירות ממנו.

על החבר, אשר מתבקש על ידי לקוחו לקבל לידי המחאות ריקות חתומות מראש, לשם ביצוע תשלומים בעבור הלקוח, להקפיד על כללים ונהל עבודה, כדלהלן:

- א. לוודא שכל המחאה החתומה מראש, ללא ציון סכום כתוב מראש, המתקבלת בידי מידי הלקוח, תהא מופנית מראש למוסד או לגוף אליו יועדה ההמחאה. זאת, למעט אם נכתב על גבי ההמחאות, מראש, שהן מוגבלות לתשלום לרשויות במדינה בלבד.
- ב. במקרים המתאימים, אף תאריך התשלום ראוי שיהא כתוב מראש על גבי ההמחאה.
- ג. לוודא שההמחאה הנמסרת לו תהיה "משורטטת" מראש ולא תהיה ניתנת להסבה.
- ד. להחתים את הלקוח, מראש, על מסמך הסכמה, המבהיר כי הלקוח מודע לכך שההמחאות נמסרות לחבר לשמירה עד למועד התשלום ולמילויין בהתאם להנחיות (אשר ראוי שיכללו

¹ הבהרה זו אושרה לפרסום על ידי הוועד המרכזי בהתאם להחלטתו מיום 21.12.2017.

- במסמך הנ"ל) וכי האחריות על פעולה זאת נותרת בידי הלקוח, הן בקשר עם הימצאות המחאות בידי החבר לשם מתן ההנחיה הספציפית למילויין והן לכיבוד המחאות על ידי הבנק. (מן הראוי שמסמך זה יעבור את עיונו של עורך הדין של החבר)
- ה. לשמור את המחאות הנ"ל בכספת או מקום בטוח אחר כמתבקש מהיות נכס זה בעל סיכון גבוה.
- ו. לדאוג כי פוליסת הביטוח של החבר כוללת כיסוי הולם לנזקי גניבה או שימוש בלתי ראוי אפשריים.

הוראות מיוחדות לגבי תשלומים עבור רואה החשבון

- ז. לא ייגבה שכר טרחה באמצעות המחאות שנמסרו למילוי לרואה החשבון, אלא בהסכמה מראש, בכתב, עם הלקוח. לעניין זה תשומת הלב מופנית גם לתקן הביקורת 91 על תיקונו בתקן 122².
- ח. המחאה הנמסרת על ידי הלקוח לרואה החשבון, המיועדת לכיסוי שכר טרחתו, תהא מפורטת ומופנית מראש על שם רואה החשבון תוך ציון הסכום והתאריך.
- ט. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, מובהר ומודגש שאין להשתמש בהמחאה של הלקוח לתשלום שכר טרחה עבור רואה החשבון בדרך של תשלום לצד שלישי (לדוגמה - שהמחאה הלקוח תשמש לתשלום רואה החשבון לצד שלישי כגון רשות מס או הוצאות משרד וכיוצא באלה).

² הבהרה זו מופיעה בנוסחה המקורי. לא הותאמו מספרי התקנים למספריהם לאחר ארגון מחדש. להלן שמו המעודכן של תקן ביקורת 91 לאחר ארגון מחדש: תקן ביקורת (ישראל) 210 "מכתב התקשרות לביצוע ביקורת של דוחות כספיים".